Marking Scheme Strictly Confidential (For Internal and Restricted use only) Secondary School Examination, 2026 (X") SUBJECT NAME KANNADA (015) (Q.P. CODE13) (M13015)/Set No -4)	
General Instructions: -	
1	You are aware that evaluation is the most important process in the actual and correct assessment of the candidates. A small mistake in evaluation may lead to serious problems which may affect the future of the candidates, education system and teaching profession. To avoid mistakes, it is requested that before starting evaluation, you must read and understand the spot evaluation guidelines carefully.
2	**Evaluation policy is a confidential policy as it is related to the confidentiality of the examinations conducted, evaluation done and several other aspects. Its leakage to public in any manner could lead to derailment of the examination system and affect the life and future of millions of candidates. Sharing this policy/document to anyone, publishing in any magazine and printing in Newspaper/Website, etc. may invite action under various rules of the Board and IPC.**
3	Evaluation is to be done as per instructions provided in the Marking Scheme. It should not be done according to one's own interpretation or any other consideration. Marking Scheme should be strictly adhered to and religiously followed. **However, while evaluating, answers which are based on latest information or knowledge and/or are innovative, they may be assessed for their correctness otherwise and due marks be awarded to them. In Class-X, while evaluating two competency-based questions, please try to understand given answer and even if reply is not from marking scheme but correct competency is enumerated by the candidate, due marks should be awarded.**
4	The Marking scheme carries only suggested value points for the answers. These are in the nature of Guidelines only and do not constitute the complete answer. The students can have their own expression and if the expression is correct, the due marks should be awarded accordingly.
5	The Head-Examiner must go through the first five answer books evaluated by each evaluator on the first day, to ensure that evaluation has been carried out as per the instructions given in the Marking Scheme. If there is any variation, the same should be zero after deliberation and discussion. The remaining answer books meant for evaluation shall be given only after ensuring that there is no significant variation in the marking of individual evaluators.
6	Evaluators will mark (V) wherever answer is correct. For wrong answer CROSS 'X' be marked. Evaluators will not put right (✓) while evaluating which gives an impression that answer is correct and no marks are awarded. **This is most common mistake which evaluators are committing.**
7	If a question has parts, please award marks on the right-hand side for each part. Marks awarded for different parts of the question should then be totalled up and written in the left-hand margin and encircled. This may be followed strictly.
8	If a question does not have any parts, marks must be awarded in the left-hand margin and encircled. This may also be followed strictly.
9	If a student has attempted an extra question, answer of the question deserving more marks should be retained and the other answer scored out with a note **"Extra Question".**
10	No marks to be deducted for the cumulative effect of an error. It should be penalized only once.
11	A full scale of marks -------(example 0 to 80/70/60/50/40/30 marks as given in Question Paper) has to be used. Please do not hesitate to award full marks if the answer deserves it.
12	Every examiner has to necessarily do evaluation work for full working hours i.e., 8 hours every day and evaluate 20 answer books per day in main subjects and 25 answer books per day in other subjects (Details are given in Spot Guidelines). This is in view of the reduced syllabus and number of questions in question paper.

13	Ensure that you do not make the following common types of errors committed by the Examiner in the past: - • Leaving answer or part thereof unassessed in an answer book. • Giving more marks for an answer than assigned to it. • Wrong totalling of marks awarded on an answer. • Wrong transfer of marks from the inside pages of the answer book to the title page. • Wrong question wise totalling on the title page. • Wrong totalling of marks of the two columns on the title page. • Wrong grand total. • Marks in words and figures not tallying/not same. • Wrong transfer of marks from the answer book to online award list. • Answers marked as correct, but marks not awarded. (Ensure that the right tick mark is correctly and clearly indicated. It should merely be a line. Same is with the X for incorrect answer.) • Half or a part of answer marked correct and the rest as wrong, but no marks awarded.
14	While evaluating the answer books if the answer is found to be totally incorrect, it should be marked as cross (X) and awarded zero (0) Marks.
15	Any unassessed portion, non-carrying over of marks to the title page, or totalling error detected by the candidate shall damage the prestige of all the personnel engaged in the evaluation work as also of the Board. Hence, in order to uphold the prestige of all concerned, it is again reiterated that the instructions be followed meticulously and judiciously.
16	The Examiners should acquaint themselves with the guidelines given in the **"Guidelines for Spot Evaluation"** before starting the actual evaluation.
17	Every Examiner shall also ensure that all the answers are evaluated, marks carried over to the title page, correctly totalled and written in figures and words.
18	The candidates are entitled to obtain photocopy of the Answer Book on request on payment of the prescribed processing fee. All Examiners/Additional Head Examiners/Head Examiners are once again reminded that they must ensure that evaluation is carried out strictly as per value points for each answer as given in the Marking Scheme.

CENTRAL BOARD OF SECONDARY EDUCATION

MARKING SCHEME -2026

SUBJECT: KANNADA

NAME KANNADA 015 (Q.P. CODE 13) (M13015)

CLASS - X

ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಉಪ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಂಖ್ಯೆ	ಸರಿ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸರಿ ಉತ್ತರಗಳು	ವಿಭಜಿತ ಅಂಕ ಗಳು	ಒಟ್ಟು ಅಂಕ ಗಳು
		ಗದ್ಯಾಂಶ - 1		
1.	**I**	(B) ಎರಡೂ	**1**	**1**
	II	(D) ಇ-ಅಂಚೆ	**1**	**1**
	III	(C) ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು	**1**	**1**
	IV	(A) ಹೆಚ್ಚು ದೂರ	**1**	**1**
	V	(D) ಪುಸ್ತಕ ಖರೀದಿ	**1**	**1**
		ಗದ್ಯಾಂಶ - 2		
2	**I**	(C) ರೇಡಿಯೋ ಟೆಲಿಮೆಟ್ರಿ	**1**	**1**
	II	(B) ಸೈಬೇರಿಯನ್ ಕೊಕ್ಕರೆ	**1**	**1**
	III	(A) ಜಲಚರ	**1**	**1**
	IV	(C) ಮಂಡಗದ್ದೆ - ರಂಗನತಿಟ್ಟು	**1**	**1**
	V	(D) ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿ	**1**	**1**
		ಪರಿಚಿತ ಗದ್ಯಭಾಗ - ವ್ಯಾಘ್ರಗೀತೆ		
3	**I**	ರೈತರು ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿಗೆ **ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ** ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು.	**1**	**1**
	II	ರೈತರ ಮಾತು ಕೇಳಿಬಂದ ಮೇಲೆ ನಿರಾಶೆಯಿಂದಲೂ ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಗರ್ಜಿಸಿ **ಪಲಾಯನ** ಮಾಡಿತು.	**1**	**1**
	III	ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಆ ಪ್ರಾಣಿ ತನ್ನ **ಕುಲಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ** ಶಾನುಭೋಗರ ಬಾಯಿಂದ 'ಭಲೆ' ಎಂಬ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯ ಮಾತು ಹೊರಟಿತು.	**1**	**1**
	IV	ಖಿರ್ದಿ ಪುಸ್ತಕವು **ತನ್ನ ಜೀರ್ಣವಸ್ತ್ರದ ಹೊದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಲೆಯಲ್ಲಿ** ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.	**1**	**1**
	V	ಶಾನುಭೋಗರು ಉಳಿದದ್ದು **ಹುಲಿಯ ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ.**	**1**	**1**
		ಪರಿಚಿತ ಪದ್ಯಭಾಗ – ಹಲಗಲಿ ಬೇಡರು		
4	**I**	ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೆ ಜೋರ ಮಾಡಿ ಆಯುಧ ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು/ಕುಂಪಣಿ ಸರಕಾರ ನಿಶ್ಶಸ್ತ್ರೀಕರಣದ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿತು.	**1**	**1**

	II	ಹಲಗಲಿಯ ನಾಲ್ವರು ಪ್ರಮುಖರು **ರಾಮ, ಬಾಲ, ಹನುಮ, ಜಡಗ.**	1	1
	III	ಸಿಡಿಲು ಸಿಡಿದ ಹಾಗೆ **ಗುಂಡುಗಳು** ಸಿಡಿದವು.	1	1
	IV	ಸಾಹೇಬ **ದಂಡು ಬೇಗ ಬರಲೆಂದು** ಕಾಗದ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು.	1	1
	V	ಚಟೇಕಾರರು ಚೌಕಿ ಮಾಡುತ ಗುಡದಾಗ/ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ನಡೆದರು.	1	1
SECTION – B **ಅನ್ವಯಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪೂರಕ ಅಧ್ಯಯನ**				
ಬಹು ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು				
5	**I**	(B) a-3, b-5, C-2, d-1	1	1
	II	(A) ಅಜ್ಜ-ಚಣ C) ಅಯ್ಯ-ಚಣ	1	1
	III	(A) ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ	1	1
	IV	(D) ಆಟಪಾಠ	1	1
	V	(B) ತಳಮಳ	1	1
	VI	(C) ಕೇಳು	1	1
	VII	(A) ಸಾವಿತ್ರಿಯ	1	1
	VIII	(D) ವಿಜ್ಞಾನಿ	1	1
	IX	(D) ನೂರು	1	1
	X	(C) ಯಾರು	1	1
ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಬರೆಯುವುದು				
6	I	ಭೀಮನು ಬಂಡಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿಂದು ಮುಗಿಸನು.	1	1
	II	ನಿನ್ನ ಸಹೋದರನು ನಿನ್ನ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಿ.	1	1
	III	ಕನ್ನಡ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕವು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಓದಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕವು ಓದಲ್ಪಟ್ಟಿತು.	1	1
	IV	ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ನಂತರ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅಥವಾ ನಾವು ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ದುಡಿದು ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. **ಸೂಚನೆ:** ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.	1	1
	V	ಸೋಲು ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಘಾಸಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. **ಸೂಚನೆ:** ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.	1	1
ಬಹು ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು				
7	I	(B) ರಂಗೋಲಿಯಲಿ	1	1
	II	(A) ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ	1	1
	III	(D) ಕ್ರಿಯಾ	1	1

	IV	(B) ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ	**1**	**1**
	V	A) ಚಂದನ	**1**	**1**
PART -B **SECTION – C** **ಬರೆವಣಿಗೆ ಕೌಶಲ**				
8		**ಪತ್ರ ಲೇಖನ** • ಇಂದ • ಇವರಿಗೆ - • ಸ್ಥಳ- ದಿನಾಂಕ- • ಮಾನ್ಯರೇ, ವಿಷಯ- • ಪತ್ರದ ಒಡಲು - • ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ -	½ ½ ½ ½ 1½ ½	**4**
		ಹುದ್ದೆಗೆ ಅರ್ಜಿ • ಇಂದ - • ಇವರಿಗೆ - • ಸ್ಥಳ- ದಿನಾಂಕ- • ಮಾನ್ಯರೇ, ವಿಷಯ, ಉಲ್ಲೇಖ- • ಸ್ವ-ವಿವರ - • ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ/ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ಸಹಿ -	½ ½ ½ ½ 1½ ½	**4**
9		**ವರದಿ** • ಶೀರ್ಷಿಕೆ – • ಸ್ಥಳ - • ದಿನಾಂಕ - • ವರದಿಯ ಒಡಲು - • ವರದಿಗಾರರ ರುಜು -	½ ½ ½ 2 ½	**4**
10		**ಪ್ರಬಂಧ** • ಪೀಠಿಕೆ -- • ವಿಷಯ ವಿವರಣೆ, ಭಾಷಾಶೈಲಿ - • ಉಪಸಂಹಾರ/ಮುಕ್ತಾಯ -	1 2 1	**4**

SECTION – D **ಪದ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ**				
ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳು				
11	I	“ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಭಾರತೀಯರಾದ ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವವರು ಮತ್ತು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯಲಾರದವರೆಂಬ ದೂಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೇವೆ. ತಾವು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರತಾಗಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಕಡಿಮೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರಿ; ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದನ್ನು ನಾವು ತಮ್ಮಿಂದ ಕಲಿಯೋಣ” ಎಂದು ನೆಹರೂರವರು ಸರ್.ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.	1 1	2
	II	ನಾಳಿನ ಕನಸನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಮತಪಂಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಾಗಬಲ್ಲ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲ, ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಬದುಕಬೇಕು. ಭಯ ಮತ್ತು ಸಂಶಯಗಳಿಂದ ಮಸುಕಾಗಿರುವ ಮನದ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಕನಸನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.	1 1	2
	III	ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮತ್ತು ಇಡಿಯ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿದೆ. ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಬೇಕು. ವೇದಾಂತ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಸಾರಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸುಪ್ತ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಿರಿ. ಅನಂತರ ನೀವು ಎಷ್ಟೇ ಅಲ್ಪವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೂ ನೀವು ಒಂದು ಮಹಾ ಆದರ್ಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಳಿ ಮಡಿದಿರಿ ಎಂಬ ತೃಪ್ತಿಯಾದರೂ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿವೇಕಾನಂದರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.	1 1	2
	IV	ಅರಿಯದವರ ಸಂಗವ ಮಾಡಿದರೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕಿಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡ ಕಿಡಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಸುಡುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಃ ಅದು ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲಾರದು.	1 1	2
5 - 6 ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳು				
12	I	ರಾಮನ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಶಬರಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ತಳಿರು, ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೂವು, ಕಡುಸವಿಯಾದ ಹಣ್ಣು–ಹಂಪಲುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಳು. ಮತ್ತು ಮಧುಪರ್ಕವೆಂಬ ಪಾನೀಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.	1 1 1	3
	II	ಯುದ್ಧದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು “ನಾಳಿನ ಕೌರವರ ಮತ್ತು ಪಾಂಡವರ ಚತುರಂಗ ಬಲದ ನಡುವಿನ ಯುದ್ಧವು ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಗೆ ಭೋಜನ ಕೂಟ ಆಗುವುದು. ನಾನು ಕೌರವನ ಉಪಕಾರದ ಋಣ ತೀರಿಸುವಂತೆ ಹೋರಾಡಿ, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ವೀರಯೋಧರನ್ನು ಕೊಂದು, ನನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವೆನು. ಇದು ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲಾಣೆ ಪಾಂಡವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸೆನು” ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದನು.	1 1 1	3

ಸಂದರ್ಭ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯ				
13	I	**ಆಯ್ಕೆ: -** ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪು.ತಿ.ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಶಬರಿ' ಎಂಬ ಪಾಠದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. **ಸಂದರ್ಭ: -** ಈ ಮಾತನ್ನು ರಾಮನು ಶಬರಿಗೆ ಕೇಳಿದನು. ಶಬರಿಯು ತಾನು ತಂದಂತಹ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಮನನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ರಾಮನು ದಶರಥನ ಮಗನಂತೆ, ಸಾಧು-ಸಜ್ಜನರ ಮಿತ್ರನಂತೆ, ಗುರುಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು ಮೆಚ್ಚಿದಂತ ಸನ್ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎಂದು ಕಾಣುವೆನೋ" ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಶಬರಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಮನು ಕೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. **ಸ್ವಾರಸ್ಯ: -** ಶಬರಿಯನ್ನು ರಾಮನು ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದಾರಿಗರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಸಿಗುವುದೆ ಎಂದು ಕೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. **ಅಥವಾ** **ಆಯ್ಕೆ: -** ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಬರೆದ 'ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ' ಎಂಬ ಪಾಠದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. **ಸಂದರ್ಭ:-** ವಚನಕಾರರು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ದೇವರುಗಳನ್ನು ದೇವರು ಅಂದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಚನಕಾರರಿಗೂ ಅವರವರದೇ ಇಷ್ಟದೈವ. ಅದೇ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅಂದರೆ "ವಚನಕಾರರಿಗೆ ಅವರವರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ದೇವರಾಗಿತ್ತು." ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಸುಖ, ದುಃಖ-ದುಮ್ಮಾನ, ಏಳು-ಬೀಳುಗಳನ್ನು ಅವರ ಉತ್ಕಟ ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುವಾಗ ಈ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ. **ಸ್ವಾರಸ್ಯ:-** ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜಾಗೃತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.	½ + ½ 1½ ½ ½ + ½ 1½ ½	3 3
	II	**ಆಯ್ಕೆ:-** ಈ ಸಾಲನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ಹಸುರು' ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. **ಸಂದರ್ಭ:-** ನವರಾತ್ರಿಯ ಈ ಶ್ಯಾಮಲ ವರ್ಣದ ಕಡಲಿನಲ್ಲೂ ಕವಿಯ ಆತ್ಮ ಹಸುರಾಯಿತು, ರಸಪಾನದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿತು. ಇಡೀ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಸುರು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಸುರೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಸ್ಥಳವಾದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಕವಿಶೈಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗುಂಟಾದ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಹಸುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕುವೆಂಪುರವರು ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. **ಸ್ವಾರಸ್ಯ:-** ಕವಿಯಾತ್ಮವು ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.	½ + ½ 1½ ½	3

		ಅಥವಾ **ಆಯ್ಕೆ:** –ಈ ಸಾಲನ್ನು ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ರಚಿಸಿರುವ 'ವೀರಲವ' ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. **ಸಂದರ್ಭ:–** ವೀರಲವನು ತನ್ನ ಉತ್ತರೀಯದಿಂದ ರಾಮನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಬಾಳೆಯಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ಮುನಿಸುತರು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಾ, ವೀರಲವನಿಗೆ ಅರಸುಗಳ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಬೇಡ. ಕುದುರೆಯನ್ನು ಬಿಡು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಡಿಯುವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಲವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಕ್ಕಳಾದ ನೀವು ಅಂಜಿದರೆ ಜಾನಕಿಯ ಮಗನಾದ ನಾನು ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುನಿಸುತರಿಗೆ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. **ಸ್ವಾರಸ್ಯ:–**ಸೀತೆಯ ಮಗನಾದ ಲವನ ವೀರೋಚಿತ ಮಾತುಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ.	½ + ½ 1½ ½	**3**
8-10 ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳು				
14	**I**	ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರಿಗೆ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ಮನೆಮಂಚಮ್ಮ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕತೆ ಹೀಗಿದೆ - ಒಂದು ಸಲ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಮಂಚಮ್ಮನಿಗೆ ಗುಡಿಕಟ್ಟಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಗುಡಿ ಕಟ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಡ ಚಾವಣಿ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬನ ಮೈಮೇಲೆ ಆ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಮಂಚಮ್ಮ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು "ನಿಲ್ಸಿ ನನ್ ಮಕ್ಕಳಾ" ಎಂದು ಅಬ್ಬರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಜನ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಮಂಚಮ್ಮ "ಏನ್ರಯ್ಯಾ ಏನ್ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ?" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು 'ನಿನಗೊಂದು ಗುಡಿಮನೆ ಕಟ್ತಾ ಇದ್ದೀವಿ ತಾಯಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ಆ ದೇವತೆ "ಓಹೋ ಗುಡಿಮನೆ ಕಟ್ತಾ ಇದ್ದೀರೋ? ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಮನೆ ಉಂಟಾ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾ?" ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಒಬ್ಬನು 'ನನಗಿಲ್ಲ ತಾಯಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಮಂಚಮ್ಮ "ಹಾಗಾದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನೆ ಆಗುವವರೆಗೆ ನನಗೂ ಮನೆ ಬೇಡ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಂಚಮ್ಮದೇವಿ ಮನೆಮಂಚಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಚಾವಣಿ ಇಲ್ಲದ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮನೆಮಂಚಮ್ಮ ಇಂದು ಪೂಜಿತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. **ಅಥವಾ** (**ಸೂಚನೆ :** ಮಕ್ಕಳ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.) ಯುದ್ಧದ ಭೀಕರತೆಯು ಧರ್ಮ, ದೇಶಗಳ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಭಾಗಿಯಾದ ಸೈನಿಕರಿಗೂ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ದೇಶಕ್ಕೂ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧದಿಂದಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸೈನಿಕರು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗ ಬೀದಿಪಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸ್ತಿ-ಪಾಸ್ತಿ, ಮನೆ-ಮಠಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತವೆ.	½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½	**4**

		ಯುದ್ಧದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗುವ ಬಾಂಬ್‌ಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರದೇಶವೇ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಲ್ಲದೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಸುತ್ತಲೂ ವಾಸಿಸುವ ಜನ-ಜಾನುವಾರು- ಸಸ್ಯವರ್ಗ - ಜೀವ ಸಂಕುಲದ ವಂಶವಾಹಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವುದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳು ಅಂಗಹೀನರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿರೋಶಿಮಾ ಮತ್ತು ನಾಗಸಾಕಿಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳು ನಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಯುದ್ಧದಿಂದ ಲಾಭವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಷ್ಟವೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅದನ್ನರಿತು ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಶಾಂತಿಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.	½ ½ ½ ½ ½	4
8 -10 ವಾಕ್ಯಗಳ ಉತ್ತರಗಳು				
15	I	ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಯನ್ನು, ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾದಾಗಲೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಸಂಕಲ್ಪ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾದಾಗ ಯಶಸ್ಸು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಕವಿದಿರುವ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ಹಣತೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಜೀವನವೆಂಬ ಹಡಗನ್ನು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮಲಿನಗೊಂಡ ನದಿಜಲವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಮುಂಗಾರಿನ ಮಳೆಯಾಗಿ ಬರಡಾಗಿರುವ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳನ್ನು ವಸಂತವಾಗಿಸಬೇಕು. ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದ ಜನರನ್ನು ಮೇಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಜಾತಿ, ಮತಗಳ ಭೇದಭಾವಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಭಯ ಮತ್ತು ಅನುಮಾನ ಆವರಿಸಿರುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ದೃಢನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದ ನೆಲೆಯಾಗಿಸುವ ಹಣತೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಕತ್ತಲೆಯು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ದೃಢಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದು ಕವಿ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. **ಅಥವಾ** ಕೃಷ್ಣನು "ಕರ್ಣ, ನಿಮಗೂ ಯಾದವರಿಗೂ, ಕೌರವರಿಗೂ ವಂಶ ಗೌರವದಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಾಣೆ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಒಡೆಯ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅರಿವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕರ್ಣನ ಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು "ನಿನ್ನನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು. ಪಾಂಡವ ಕೌರವ ರಾಜರು ನಿನ್ನನ್ನು ಓಲೈಸುವರು. ನಿನಗೆ ಎರಡು ವಂಶದವರು ಮರುಮಾತನಾಡದೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ನೀನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಾಯೆಂಜಲಿಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡುವುದು ಸರಿಯೇ ಹೇಳು. ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೌರವೇಂದ್ರರ ಸಮೂಹ, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಸಮೂಹ, ಮುಂದುಗಡೆ ಮಾದ್ರ, ಮಾಗಧ, ಯಾದವಾದಿಗಳು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೊಬಗನ್ನು ತೊರೆದು, ದುರ್ಯೋಧನ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆಲ್ಲಾ ಒಡೆಯ ಪ್ರಸಾದ, ಅನುಗ್ರಹವಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಆಮಿಷ ಒಡ್ಡಿದನು.	½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½ ½+½ 1 ½ ½ ½+½	4 4

****